

Nr 7.

Ankom till riksdagens kansli den 17 februari 1938 kl. 3 e. m.

*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen
angående vissa anslag till rikets allmänna kartverk.*

(1:a avd.)

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t under nionde huvudtiteln, punkterna 217 och 218, föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde varda riksdagen förelagd, för budgetåret 1938/1939 beräkna dels till Rikets allmänna kartverk: Kartarbeten m. m. ett reservationsanslag av 284,000 kronor, och dels till Rikets allmänna kartverk: Anskaffande av flygplan m. m. ett reservationsanslag av 322,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en den 14 januari 1938 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 59, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

1) till Rikets allmänna kartverk: Kartarbeten m. m. för budgetåret 1938/1939 anvisa ett reservationsanslag av 284,000 kronor;

2) till Rikets allmänna kartverk: Anskaffande av flygplan m. m. för budgetåret 1938/1939 anvisa ett reservationsanslag av 322,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisar utskottet till berörda statsrådsprotokoll.

Under punkterna 217 och 218 i statsverkspropositionen, nionde huvudtiteln, har redogörelse lämnats för ifrågavarande anslag (IX H. T. sid. 372—377).

Föreslaget anslag till *Kartarbeten m. m.* belyses av följande fördelning:

1. Fältarbeten	kronor	210,000
2. Flygfotografering	»	45,000
3. Reproduktionsarbeten	»	19,200
4. Ortnamnsgranskning	»	5,000
5. Kostnader för upplåtelse av kartverkets längdbas på Öland till jämförelsebas för de till den baltisk-geode- tiska kommissionen anslutna länderna	»	500
6. Bidrag till kartcentral inom krigsarkivet för moderna topografiska kartor	»	4,300

Summa kronor 284,000.

I förhållande till anvisningen för innevarande budgetår innebär förslaget en minskning med 33,000 kronor. Delposterna fältarbeten och ortnamnsgranskning ha ökats med 10,000 respektive 1,000 kronor. Däremot ha del-

posterna flygfotografering samt reproduktionsarbeten (förut benämnd utgivnings- och byråarbeten) minskats med 35,000 respektive 9,000 kronor. Sistnämnda minskning å 9,000 kronor motsvaras av enahanda ökning utav avlöningsanslaget, posten grundavlönningar m. m. till icke-ordinarie personal, och avser ersättning för vissa uppritnings- och gravyrarbeten.

Av föreslaget anslag till *Anskaffning av flygplan m. m.* å 322,000 kronor ha 162,000 kronor beräknats för vissa engångskostnader avseende inköp av för karteringsarbetet erforderliga apparater och utrustning samt 160,000 kronor för anskaffande av ett flygplan för flygfotograferingen.

Ordnandet av *den för kartverket erforderliga flygfotograferingen* har i anslutning till uttalande från 1937 års riksdag (jordbruksutskottets utl. nr 74; R. skr. nr 287) varit föremål för utredning genom kartverket, som efter samråd med chefen för flygvapnet och efter överläggningar med aktiebolaget aerotransport den 23 november 1937 avgivit tre alternativa förslag för spörsmålets lösning. Dessa tre alternativ innebära i huvudsak följande.

Enligt det första alternativa förslaget skola flygningarna utföras i samarbete med flygvapnet med av kartverket anskaffat flygplan. Flygplansförare och mekanikerpersonal skola tillhandahållas av flygvapnet. Kostnaderna för personalens avlöning, traktamenten m. m. under fotograferingsarbetena betalas av kartverket. Likaledes skola kostnaderna för flygplanets drift och underhåll betalas av kartverket. Flygplanet skall stå under flygvapnets vård under den tid av året, då flygfotografering ej pågår.

Det andra av kartverket ifrågasatta alternativet skiljer sig från det föregående endast därutinnan, att kartverket enligt detta skall anställa flygplansförare. Under den tid av året, då flygfotografering ej pågår, skola dessa förare kunna tjänstgöra vid kartverkets fotogrammetriska arbeten.

Enligt det tredje alternativet skall flygfotograferingen utföras i samarbete med aktiebolaget aerotransport. Bolaget skall tillhandahålla såväl flygplan som flygplansförare och mekanikerpersonal och därför erhålla dels en fast avgift för flygplan och flygperiod, dels viss ersättning för flygtimme under fotograferingen, dels ock viss gottgörelse för personalens traktamenten under fotograferingsarbetena.

Kartverket har med stöd av uppgifter, som erhållits från flygvapnet och aktiebolaget aerotransport, beräknat, att kostnaderna för flygplan och år skulle uppgå enligt första alternativet till 14,648 kronor, enligt andra alternativet till 14,259 kronor och enligt tredje alternativet till 61,402 kronor, därest ett nytt flygplan anskaffades för ändamålet, och till 57,778 kronor, därest ett nu förefintligt begagnat plan användes. Till närmare utredning rörande kostnadernas fördelning på olika poster har kartverket åberopat en å sid. 3 i propositionen nr 59/1938 införd tablå. Vidare har kartverket för inköp av ett flygplan av typen Junker W 34 beräknat ett belopp av 160,000 kronor.

Kartverket har i anslutning till nu omförmälda utredning uppgjort följande tablå över kostnaderna enligt de tre olika alternativen:

	Alternativ 1	Alternativ 2	Alternativ 3	
			med ny maskin	med förefintlig begagnad maskin
Summa årskostnader per flygplan....	14,648 (30,648)	14,259 (30,259)	61,402	57,778
Kostnad per kvadratmil under förutsättning att med ett plan årligen medhinnas att fotografera				
30 kvmil	488 (1,022)	475 (1,009)	2,047	1,926
40 »	366 (766)	356 (756)	1,535	1,444
50 »	293 (613)	285 (605)	1,228	1,156

Rörande de olika siffrorna i tablån har kartverket anfört:

I årskostnaderna samt kostnaderna per kvadratmil vore i alternativen 1 och 2 icke medräknad amortering å flygplanets anskaffningskostnad, då denna torde komma att täckas med engångsanslag. För att emellertid jämförelsen mellan alternativen 1 och 2 å ena sidan och alternativet 3 å den andra sidan skulle bli mera rättvisande hade i tabellen inom parentes angivits kostnaderna för det fall, att anskaffningskostnaden skulle nedamorteras under de tio år, som planet beräknades användbart. Även om denna kostnad medräknades som årskostnad ställde sig likväl alternativet 3 omkring dubbelt så dyrt som alternativen 1 och 2.

Kartverket har ur såväl kostnads- som organisationssynpunkt förordat det första alternativet.

Kartverket har framhållit, att då någon beställning av flygplan icke kunde ske innan riksdagens beslut i anslagsfrågan föreläge, det nya flygplanet icke kunde beräknas vara levererat förrän så sent, att sannolikt flygfotograferingen under år 1938 åtminstone delvis redan måste vara verkställd. Med hänsyn härtill har kartverket ansett, att man borde räkna med, att under nästkommande sommar flygfotograferingen till en del måste utföras med ett av kartverket förhyrt flygplan. Enligt vad kartverket upplyst torde aktiebolaget aerotransport kunna ställa ett postflygplan av typen Junker W 34 till förfogande, därest försäljning av detsamma icke dessförinnan kommit till stånd. Skulle en sådan försäljning ske, torde enligt vad kartverket vidare uppgivit ett flygplan kunna förhyras från Tyskland.

Kartverket har i anslutning till det anförda upptagit anslagsbehoven för 1938 års flygfotografering till följande belopp:

kostnader för förhyrning av flygplan under omkring 3 månader	kronor 25,000
ersättning till flygvapnet för personal	» 7,400
ersättning för start-, landnings- och hangarplats	» 1,000
driftkostnader, bensin, oljor, underhåll m. m.	» 6,250
kostnader för film och annan fotografimaterial m. m.	» 6,000

Summa kronor 45,650.

För anskaffande av ett flygplan har kartverket därjämte beräknat förutnämnda belopp av 160,000 kronor.

Departementschefen har i ärendet anfört följande.

»Av den förebragta utredningen synes framgå, att de för flygfotograferingen erforderliga flygningarna böra utföras på sätt kartverket förordat. Jag tillstyrker alltså, att flygningarna verkställas med av kartverket anskaffade flygplan samt utföras av personal, som ställes till förfogande av flygvapnet. De kostnader, som därigenom åsamkas flygvapnet för inkallelse av reservpersonal eller annan ersättningspersonal för till kartverkets förfogande ställda beställningshavare vid flygvapnet, liksom övriga kostnader för flygningarna böra gäldas av kartverket. Under den tid av året flygningarna ej pågå torde emellertid flygplanet utan kostnad för verket kunna stå under flygvapnets vård. Erforderliga föreskrifter rörande samarbetet mellan kartverket och flygvapnet torde böra utfärdas av Kungl. Maj:t.

Den nu förordade lösningen av den föreliggande frågan torde bliva den för statsverket ekonomiskt sett mest fördelaktiga. Såsom framgår av utredningen skulle nämligen anlitaandet av ett privat företag för flygningarnas utförande draga avsevärt högre kostnader. Enligt vad utredningen synes giva vid handen torde det av kartverket och flygvapnet förordade planet av typen Junker W 34 vara lämpligt för flygfotograferingarna. Kostnaden för anskaffande av ett sådant plan uppgår enligt utredningen till 160,000 kronor. På sätt av utredningen framgår torde under budgetåret 1939/1940 ytterligare ett plan bliva behöfligt för genomförande av fotograferingarna enligt den av 1937 års riksdag godkända planen för landets ekonomiska kartläggning. Såsom kartverket framhållit läser leveransen av flygplanet icke hinna ske förrän flygfotograferingen under år 1938 åtminstone delvis redan måste vara verkställd. Medel torde därför, på sätt kartverket hemställt, böra ställas till förfogande för förhyrning under erforderlig tid under 1938 av ett flygplan. Kostnaderna härför hava av kartverket beräknats till 25,000 kronor, mot vilken kostnadsberäkning från min sida intet är att erinra. Icke heller kartverkets beräkningar i fråga om övriga kostnader för flygningarnas utförande, uppgående till sammanlagt omkring 20,000 kronor, föranleda någon anmärkning från min sida.

Jag torde i anslutning till det nu anförda få erinra därom, att utöver nyssnämnda två belopp å tillhoppa 45,000 kronor under förut omförmälda punkt 217 i nionde huvudtiteln i enlighet med kartverkets av mig utan anmärkning lämnade beräkningar rörande medelsbehovet för kartarbeten upptagits ytterligare 239,000 kronor. Tillika torde jag här få bringa i erinran att under punkt 218 beräknats, förutom ovannämnda belopp å 160,000 kronor för anskaffande av ett flygplan, 162,000 kronor för vissa engångskostnader avseende anskaffande av fotograferingsapparater m. m. samt för inredande av ett fotografiskt laboratorium. Såsom jag förut vid behandling av berörda anslagsfråga under nionde huvudtiteln anfört har jag intet att anmärka mot de för nyssnämnda ändamål äskade beloppen. Det för in-

redande av laboratoriet avsedda anslagsbeloppet torde emellertid även få användas till täckande av vissa kostnader för anskaffande av inventarier, enär för fotokartarbetenas bedrivande under budgetåret 1937/1938 till viss del för laboratoriet redan måst användas medel, avsedda för anskaffande av berörda inventarier.»

Utskottet tillstyrker, att de för flygfotograferingen erforderliga flygningarna utföras på sätt kartverket och departementschefen förordat. Flygningarna böra alltså verkställas med av kartverket anskaffade flygplan samt utföras av personal, som ställes till förfogande av flygvapnet. För genomförande av flygfotograferingen torde behöva anskaffas två flygplan, ett under vardera av budgetåren 1938/1939 och 1939/1940. Utskottet ansluter sig till det nu framlagda förslaget, att 160,000 kronor anvisas under nästa budgetår för inköp av ett flygplan av typen Junker W 34.

Utskottet.

Då ej heller anslagsäskandet i övrigt föranlett någon utskottets erinran, hemställer utskottet,

att riksdagen må

1) till *Rikets allmänna kartverk: Kartarbeten m. m.* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *reservationsanslag* av 284,000 kronor;

2) till *Rikets allmänna kartverk: Anskaffande av flygplan m. m.* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *reservationsanslag* av 322,000 kronor.

Stockholm den 17 februari 1938.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Närvarande: se utlåtande nr 6.